

LAPPTÄCKE med sköra sömmar

Äldreomsorgen riskerar att bli ett lapptäcke av olika stödinsatser, trots ett behov av en nationell och strukturell reform. Detta samtidigt som medborgarnas förtroende för sektorn rasat till bottenivåer och stödet för förändringar ökar.

TEXT: **ULRIKA BECK-FRIIS** ILLUSTRATION: **HELENA SHUTRICK**

TEMA:
Hållbarhet

Lika stor som oenigheten är i debatten om den svenska coronastrategin, lika stor skulle enigheten kunna vara om att problematiken inom äldreomsorgen inte enbart handlar om pandemin.

Det går inte att med kniven mot strupen försöka lösa strukturella problem som funnits i flera decennier. Uppdraget ligger inte heller på Folkhälsomyndighetens bord, som inte kan styra kommuner och landsting, utan på politikernas. Dessutom blir

det en konstig debatt när det ropas efter åtgärder från regeringen när ansvaret ligger på kommuner och regioner. En förändring kräver därför att debattens fokus flyttas från det idoga upprepanget "det behövs fler händer som tar hand om våra äldre" till hållbara arbetsvillkor, strukturer, basala hygienrutiner och kompetens. Allt annat är att förminska professionen.

I DEN bästa av världar kan smittspridningen av covid-19 bli ett politiskt vägskäl för vilken äldreomsorg Sverige vill ha. Kanske blir det en debatt och uppriktig vilja för att på allvar arbeta för en hållbar utveckling inom den sektor

som utgör välfärdens kärna och sysselsätter en kvarts miljon människor. Kanske blir det en självklarhet att sikta på en ekonomisk, social och hållbar utveckling. Eller för att citera FN-rapporten *Vår gemensamma framtid*, känd som Brundtlandrapporten, som kom 1987 och definierade vad som är en hållbar utveckling: "en

utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov".

Sedan dess har det varit den överordnade principen för FN:s arbete och ett övergri-

pande mål för svensk politik. Delvis har utvecklingen inom äldreomsorgen gått på tvärs mot detta självklara mål, trots att många verksamheter fungerar alldeles utmärkt och trots stor kunskap och höga ambitioner hos många chefer och medarbetare. För en hållbar utveckling måste det från högsta politiska ledning finnas en uttalad ambition att stötta det som fungerar och åtgärda det som inte fungerar.

Det pandemin tydliggjort för en bredare allmänhet är det omvända: ett bristande fokus på såväl personal som materials hållbarhet. Ett ledarskap som utmanas av besparingar, stora personalgrupper, hög personalomsättning

och brist på skyddsutrustning. Faktorer som är helt motsatta mot vad forskning pekar ut som framgångsfaktorer för en robust välfärdssektor. Ovanpå det kommer de många sparpaketet och vikande skatteintäkter.

MEN IGEN, skillnaderna är stora mellan verksamheter, regioner och kommuner. Just det tycks ha överraskat många, trots att det dokumenterats i många rapporter och utredningar. Ytterst handlar en hållbar äldreomsorg om värderingar och politiska prioriteringar. Långsiktigt måste det finnas en vilja att strukturera satsa på ledarskap, arbetsmiljö och löneutveckling. Att göra äldreomsorgen till ett prioriterat område och slå fast de värderingar som ska styra. Verksamheten är komplex med väldigt många dedikerade och kompetenta medarbetare. En sektor med potential till hög status dit de allra bästa söker sig. Frågan är om det ens är möjligt utan en seriös debatt om ansvarsfördelningen mellan stat, regioner och kommuner. ■